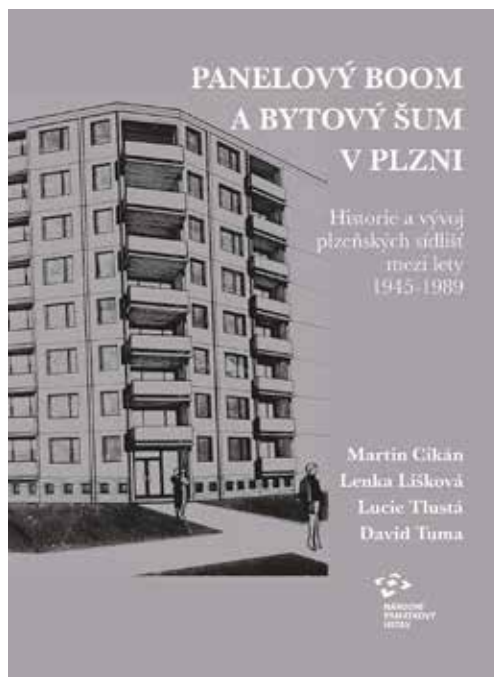

klášterní areál v Plasích vyžadoval na řadě míst zásobování čistou vodou, což vyřešili zřízením vodních kanálů, klenutých či zastropených štol a dřevěných potrubí. Specifické technické řešení vodního systému bylo založeno na zpevnění štěrkopískového podloží pomocí zahrocených dubových kůlů. Stejně účinně řeholníci zajistili také kanalizaci areálu. Staletý vodní a větrací systém plaského kláštera je mimořádným technickým dílem, které překvapuje svou promyšleností, dokonalým provedením a stavem dochování. V průběhu staletí došlo k neuváženým stavebním zásahům, které narušily potřebnou rovnováhu systému, ale díky pokračujícím archeologickým a speleologickým výzkumům, zahájeným roku 1993, se daří původní stav postupně rehabilitovat. Tyto výzkumy pomáhají odhalit rozsah podzemního systému, poznat jeho stavební etapy a v historických souvislostech pochopit jeho fungování. Tiskovina obsahuje anglické resumé a vedle fotografií je text doplněn mapou vodního systému a zákresem možného rozložení dřevěného roštu pod konventem. Leporelo je bezplatně k dispozici na územním odborném pracovišti NPÚ v Plzni a v klášteře Plasy. Web pracoviště nabízí volně k dispozici jeho elektronickou podobu.

Panelový boom a bytový šum v Plzni. Historie a vývoj plzeňských sídlišť mezi lety 1945–1989

CIKÁN, Martin – LIŠKOVÁ, Lenka – TLUSTÁ, Lucie – TUMA, David (ed.)
ISBN 978-80-85035-59-9

Kritický katalog výstavy s názvem *Panelový boom a bytový šum v Plzni* zpracoval autorský kolektiv Martin Cikán, Lenka Lišková, Lucie Tlustá a David Tuma. Výzkumný tým Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Plzni se ve své terénní činnosti zaměřil na bytovou sídlištní architekturu a urbanistický vývoj Plzně mezi

Obr. 1. Obálka publikace *Panelový boom a bytový šum v Plzni. Historie a vývoj plzeňských sídlišť mezi lety 1945–1989*

lety 1945–1989. Publikace představuje výsledky archivní rešerše a fotodokumentace bytových domů a občanské vybavenosti včetně průzkumu uměleckých děl ve veřejném prostoru plzeňských sídlišť a obytných souborů. Je výsledkem dlouhodobého výzkumného úkolu věnovaného moderní architektuře 20. století. Podrobněji se zaměřuje na sídliště Slovany (L. Lišková), Jižní Předměstí – zaniklé bytové domy v Zátíší, sídliště Skvrňany, obytné soubory v Bezovce a sídliště Bory (M. Cikán), obytné soubory sídliště Doubravka a Lobzy (D. Tuma) a sídliště na Severním Předměstí: Lochotín, Bolevec, Košutka a Vinice (L. Tlustá, L. Lišková) a obytné soubory Pod Záhorskem (M. Cikán). Texty jsou doplněny mapami s vyznačením použitých konstrukčních soustav nebo podrobněji jednotlivých sekcí. Připomenuty jsou také osobnosti spojené s výstavbou uvedených sídlišť.

Plaský mlýn a pivovar. Průvodce stavbami a dějinami bývalého kláštera

KODERA, Pavel

ISBN 978-80-7037-378-1

Recenze, Jakub Krček

Venkovské klášterní areály, kdysi opuštěné svými původními obyvateli v důsledku josefínské sekularizace majetku řeholních společenství, dnes představují specifickou součást nemovitého kulturního dědictví. Hledání optimálního využití stálo již mnoho úsilí pověřených úředníků, ať již ve službách státu, nebo soukromých šlechtických majitelů, do jejichž vlastnictví se tyto objekty dostávaly zpravidla během první poloviny 19. století v dražbách státem neefektivně spravovaného majetku. Zatímco po většinu „pojosefínské“ historie se účelnost užívání bývalých klášterních budov posuzovala takřka výhradně ekonomickými hledisky, zhruba od druhé poloviny minulého století se situace postupně měnila a do popředí začaly vystupovat požadavky na využití, jež by reflektovalo umělekohistorickou hodnotu této kategorie stavebního fondu.¹ Zájem památkové péče se zprvu omezoval na význačné stavební dominanty, především kostely, případně rezidenční objekty, byť například už na sklonku čtyřicátých let minulého století významný historik architektury a památkář Viktor Kotrba zdůrazňoval nutnost ochrany celých klášterních komplexů včetně okolní krajiny.² Teprve v poslední dekádě se ale prosazuje přístup, kdy je zásadní hodnota monastických areálů viděna „v provozním a funkčním propojení staveb a užitých ploch“ a „ve vzájemné provázanosti staveb reprezentačních i užitných, sakrálních a profánních“.³ Zasloužené pozornosti se tak začíná dostávat nejen klášterním chrámům, konventním budovám a opatským rezidencím (prelaturám), zpravidla barokním stavbám s větším či menším podílem gotických, případně románských konstrukcí, ale též sýpkám, hospodářským dvorům nebo pivovarům, za jejichž současnou podobou bývá zpravidla podobně komplikovaná stavební geneze.

Projektem, který dosud přitáhl nejvíce pozornosti k problematice staveb v hospodářském zázemí klášterních areálů, a to jak v rovině průzkumu a dokumentace, tak v rovině praktické památkové péče, je bezpochyby vznik Centra stavitelského dědictví NTM Plasy, realizovaný v letech 2011–2015 Národním technickým muzeem (NTM). Jedním z hlavních iniciátorů a dlouholetým vedoucím této muzejní pobočky byl Mgr. Pavel Koderer, Ph.D., který své působení v Centru v loňském roce ukončil a „na rozloučenou“ připravil budoucím návštěvníkům i dalším zájemcům podařenou knihu o historii budov, v nichž instituce sídlí a provozuje své expozice, tedy pivovaru a mlýnu v areálu bývalého cisterciáckého kláštera v Plasích, nazvanou *Plaský mlýn*